
Mentofaktúra folyóirat

-filozófia és Coaching

<http://www.mentofaktura.hu>

*A Bolond Pireuszban: illúzió és
érzéki tapasztalat a kora
újkori filozófiában*

Schmal Dániel

Coach képzés

<http://www.szervezetepites.hu>

Politikusi coaching

<http://www.politikuskepzes.szervezetepites.hu>

Manager Selfservice S E T

<http://managerservice.szervezetepites.hu>

SCHMAL DÁNIEL

A BOLOND PIREUSZBAN: ILLÚZIÓ ÉS ÉRZÉKI TAPASZTALAT A KORA ÚJKORI FILOZÓFIÁBAN

Az irracionalitás problémája a descartes-i gondolkodás kiindulópontján, már az első elmélkedés első bekezdéseiben megjelenik: „Hacsak nem vélem magam hasonlatosnak azokhoz az őrültekhez, akiknek agyvelejét tönkretette a fekete epe makacs gőze...” (AT VII, 18–19). A szakirodalomban vita folyik e sorok helyes értelmezéséről. Magam azt az álláspontot képviselem, hogy az őrültek szerepeltetése Descartes-nál nem része annak a szkeptikus argumentációnak, amelynek távlati célja a tudományok racionális rendszerének a megalkotása. Ezzel szemben azok a karteziánus szövegek, amelyek mintegy negyven évvel később utalnak az irracionalitás problémájára, pozitív szerepet szánnak az őrültség különböző formáinak, amelyek – állításuk szerint – nem különböznek kategoriálisan attól a módtól, ahogyan az érzéki tapasztalat megjeleníti számunkra a környező világot, hiszen az illúzió és a veridikus tapasztalat közötti distinkció sokszor nem ismeretelméleti természetű. Előadásomban emellett szeretnék érvelni, hogy ennek az elmozdulásnak az oka az észlelés egy olyan konstruktivista felfogása, amelynek alapjait éppen Descartes fektette le, de amelynek az irracionalitással kapcsolatos konzekvenciáit csak az őt követő generációk fogalmazták meg.